Utlåtande JsUU 14/2016 rd─ RP 134/2016 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2017

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2017 (RP 134/2016 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 24.10.2016.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Jyri Inha, finansministeriet
- lantbruksråd Esa Hiiva, jord- och skogsbruksministeriet
- planeringschef Antti Karila, jord- och skogsbruksministeriet
- forstråd Marja Kokkonen, jord- och skogsbruksministeriet
- ekonomidirektör Jukka Nummikoski, jord- och skogsbruksministeriet
- generaldirektör Heikki Mannila, Finlands Akademi
- direktör Taneli Kolström, Naturresursinstitutet
- professor Jyrki Niemi, Naturresursinstitutet
- ekonomidirektör Jutta Petäjä, Naturresursinstitutet
- vice ordförande Jaakko Kiander, rådet för strategisk forskning
- direktör Ari Eini, Finlands skogscentral
- expert Ville Manner, Maskinföretagarnas förbund rf
- skogsexpert Lea Jylhä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- linjedirektör Minna-Mari Kaila, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- chef för skogsfrågor i hemlandet Jouni Väkevä, Skogsindustrin rf
- verksamhetsledare Johan Åberg, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Finska ekologiska forskningsinstitutet
- Forststyrelsen
- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Centralförbundet för Fiskerihushållning
- Renbeteslagsföreningen
- ProAgria Keskusten Liitto rf

- Träfacket rf
- Trädgårdsförbundet rf
- Finlands 4H-förbund
- Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF r.y.
- Byaverksamhet i Finland rf
- Finlands Vattenverksförening rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Jordbruk

Utskottet påpekar att jordbrukets och trädgårdsodlingens avkastning i nationalräkenskaperna var nästan 7 miljarder euro 2015. Det fanns lite fler än 56 000 gårdar som var större än en hektar 2014. Livsmedelsindustrin är den tredje största industribranschen i Finland mätt såväl med avkastning som med värdeökning. Fler än 37 000 personer var sysselsatta inom livsmedelsindustrin 2013. Totalt sysselsätter livsmedelsbranschen ca 300 000 personer.

Det är viktigt att jordbrukets lönsamhet och konkurrenskraft upprätthålls så att den inhemska råvaruproduktionen bibehålls. Då känner man också till matens ursprung så bra som möjligt. Utskottet lyfter fram att en tillräcklig lönsamhet också är ett villkor för investeringar som utvecklar produktionen och för att det ska finnas personer som är villiga att fortsätta med produktionen på gårdarna.

Det har blivit svårare att förutse jordbrukets ekonomiska omvärld till följd av att priserna på produkter och insatsvaror har varierat mera än tidigare. De senaste åren har priserna på insatsvaror stigit snabbare än priserna på produkterna, vilket har försämrat produktionens lönsamhet i synnerhet inom husdjursskötseln. Oförutsebara händelser, såsom Rysslands förbud mot import av livsmedel, har ytterligare försämrat lönsamheten. EU:s beslut att slopa mjölkkvoterna har haft samma effekt. Till följd av konkurrenssituationen har gårdarna begränsade möjligheter att förbättra lönsamheten på marknadsvillkor. Utskottet tar upp frågan nedan och anser det nödvändigt att vidta åtgärder för att förbättra lönsamheten inom jordbruket.

Jordbruksproduktionens lönsamhet påverkas inte bara av försäljningsinkomsterna och kostnaderna utan på ett centralt sätt också av EU-stöden och de nationella stöden för jordbruket. Deras andel av jordbrukets och trädgårdsodlingens totala intäkter är ungefär en tredjedel. EU-stöden och de nationella stöden kommer även de kommande åren att spela en viktig roll för att hålla uppe inkomstnivån och produktionsvolymen i Finland. Stödformerna för EU:s gemensamma jordbrukspolitik utgör grunden för jordbrukspolitiken i Finland. De utgörs av direktstöd som helt och hållet finansieras av unionen samt kompensationsbidrag och miljöstöd för jordbruket som delvis finansieras av unionen. År 2015 utbetalades 1 413 miljoner euro i stöd enligt den gemensamma jordbrukspolitiken. Alla betydande stödsystem reviderades 2015, vilket innebär att stödsystemens innehåll nu i huvudsak är klart för de närmaste åren. Trots det är det nödvändigt att genast börja påverka utformningen av EU:s jordbrukspolitik för programperioden efter 2020.

År 2017 kommer det enligt budgetpropositionen att betalas totalt 1 717 miljoner euro i jordbrukarstöd. I budgeten finns sammanlagt 1 382 miljoner euro reserverat för stöd enligt den gemensamma jordbrukspolitiken. Det här stödet består av så kallat CAP-inkomststöd för jordbruksgrödor och husdjur (530 miljoner euro), kompensationsersättning för missgynnade områden (552 miljoner euro) och miljöersättning (300 miljoner euro). Utöver EU-stöden kommer ungefär 335 miljoner euro i nationellt stöd att betalas till gårdarna 2017. Det nationella stödet består av nordligt stöd (295 miljoner euro), nationellt stöd till södra Finland (25 miljoner euro) och vissa andra nationella stödformer (15 miljoner euro).

Åren 2012—2014 uppgick jordbrukarstöden i hela landet till 1 836 miljoner euro per år i genomsnitt, medan det 2015—2017 betalas ut 1 719 miljoner euro per år i genomsnitt. Det är således nästan 117 miljoner euro, dvs. 6 procent, mer än medeltalet för 2012–2014. Enligt budgetpropositionen ska jordbrukarstöden ligga på nästan samma nivå 2017 som 2016.

I en utredning som utskottet fått lyfts det fram att jordbruks- och trädgårdsföretagens ekonomiska resultat har förblivit svaga även om jordbruksföretagen vuxit i storlek och omsättningen ökat snabbt sedan början av 2000-talet. Företagens lönsamhet har sjunkit under hela 2000-talet. De årliga fluktuationerna har ökat, men trenden har varit fallande. Målen för lön för eget arbete och avkastning på kapital har inte nåtts. Den reella företagarinkomsten per gård har sjunkit och kapitalet har inte gett avkastning.

På lång sikt har produktionskostnaderna stigit snabbare än avkastningen. Priserna på produktionsförnödenheter, framför allt energiprodukter, gödsel och foder, har stigit kraftigt under 2000-talet. Visserligen vände priserna nedåt 2013 till följd av den utdragna recessionen och nedgången i råvarupriserna. Åren 2013–2015 gick priserna på förnödenheter ner med 5 procent och hela indexet för insatspriser med 3 procent.

Utskottet påpekar att nedgången i producentpriserna på husdjursgårdar avspeglades i resultaten framför allt 2015. Enligt en prognos från Naturresursinstitutet i mars 2016 sjönk företagarinkomsten på gårdarna med ungefär 40 procent 2015 jämfört med året innan. Resultatet täcker bara en femtedel av den målsatta lönen för företagarfamiljen och ränteavkastningen på eget kapital. Prisfallet kombinerat med fördröjda utbetalningar på grund av det nya stöd- och informationssystemet har lett till problem med lönsamhet och likviditet på gårdarna.

Sakkunniga har påpekat att nedgången i priserna på animalieprodukter avstannade på världsmarknaden i början av 2016 och att priserna därefter har börjat stiga en aning. Priserna på såväl mjölkprodukter som kött var som lägst i mars–april 2016. Under de senaste månaderna har en del av de stora mejeriföretagen i Europa och Nya Zeeland höjt producentpriserna. Köttpriserna har också stärkts globalt de senaste månaderna. Ändå kommer det att finnas stor osäkerhet och risker för prisfluktuationer under de närmaste månaderna.

I Finland har förändringarna i producentpriserna varit mycket små i år. Producentpriset på mjölk har legat kvar på samma nivå som i fjol. De genomsnittliga producentpriserna på nöt-, svin- och fjäderfäkött har däremot sjunkit för tredje året i rad. Det genomsnittliga producentpriset på spannmål har vänt nedåt i år. I juli 2016 sjönk priset på brödvete med 12 procent och priset på foderkorn med 6 procent jämfört med samma månad i fjol.

Utskottet påpekar att det finns svårt skuldsatta gårdar i vårt land. Skuldbeloppet på gårdarna har vuxit snabbare än kapitalet under 2000-talet. Relationen mellan skulder och omsättning, alltså den relativa skuldsättningen, har stigit från 60 procent i början av 2000-talet till nästan 90 procent. De senaste åren har de ökande skulderna och den långsamma tillväxten i omsättningen lett till en uppgång i skuldsättningen. Skillnaderna i skuldsättning är stora, både mellan gårdar och mellan olika produktionsinriktningar. Skulderna har anhopats på de gårdar som investerar. Stora skulder leder till ökad finansiell risk, även om de låga låneräntorna har underlättat läget.

Utskottet ser det följaktligen som nödvändigt att det i anslutning till budgetpropositionen föreslås totalt 50 miljoner euro för att finansiera olika krisåtgärder inom jordbruket. Av det här krispaketet ska 10 miljoner euro användas för nationellt stöd till jordbruket enligt budgetpropositionen. Stödet ska särskilt riktas till gårdar som gjort investeringar. En miljon euro ska användas för att stödja lantbruksföretagarnas arbetsmotivation och 10 miljoner euro disponeras för avbytarverksamhet för att bland annat sänka jordbrukarnas avgifter. Gårdarnas likviditet stärks också genom statsborgen för lån, avgiftsnedsättningar och tidigarelagda stödutbetalningar. Enligt tidigare beslut ska det nationella stödet till jordbruket och trädgårdsodlingen höjas med 6,7 miljoner euro och kompensationsersättningarna ska höjas med 20,3 miljoner euro. Likaså har man tidigare beslutat att kapitalisera Gårdsbrukets utvecklingsfond med 38 miljoner euro och öppna exportmarknaden för livsmedel med 1,5 miljoner euro som ett led i spetsprojekten för bioekonomi.

Utskottet framhåller att jordbruksstöden fortsatt behöver vara stabila och långsiktiga med tanke på lönsamhet och produktionsnivå. Inkomststödet och investeringsstödet kompletterar varandra som incitament till investeringar. Nivån och villkoren i fråga om inkomststöden och investeringsstöden är fortfarande av central betydelse för lönsamheten när det gäller jordbruksinvesteringar. Det är viktigt att investeringsstöden flexibelt omfattar också mindre projekt och projekt inom produktion av förnybar energi. Jordbruksstöden måste i större utsträckning gå till aktiv produktion i stället för till produktion som inte ger ekonomiskt mervärde eller något annat mervärde.

Stödvillkoren kan bidra till att påverka inkomst- och lönsamhetsutvecklingen inom jordbruket, men bara i begränsad utsträckning. Inte ens med höga stöd kan vi upprätthålla produktion och investeringar om marknadsutsikterna är ogynnsamma länge. Utskottet ser det därför som nödvändigt att förbättra primärproduktionens villkor i livmedelskedjan. Beredningens och handelns dominerande roll måste samtidigt utvärderas på nytt. Målet bör vara en bättre balans på marknaden med avseende på primärproduktionen och konsumenternas valfrihet. Alla produktionsområden bör erbjudas nya sätt att hantera marknaden och förbättra jordbrukarnas förhandlingsposition till exempel via producent- och branschorganisationer. Ursprungsmärkningen bör bli bättre. Det måste också effektivare insatser till för att främja exporten av jordbruksprodukter.

I de myndighetsföreskrifter som utfärdas om jordbruk måste också konsekvenserna för investeringskostnaderna och den generella kostnadsnivån inom jordbruket beaktas. Kostnaderna får inte stiga genom statliga åtgärder. Vi måste gallra i byråkratin också av kostnadsskäl.

Utskottet understryker att det absolut behövs åtgärder för jordbruk och utbildning i jordbruk när det gäller unga jordbrukare. Dessutom behövs det insatser för att göra det lättare att ta över jordbruket på etablerade gårdar. Vi har ett skriande behov av nya strukturer och nya företagare. Minskningen av antalet jordbruksföretag får inte under de närmaste åren tillta så att också livs-

medelsproduktionen med inhemska råvaror minskar, då målet är att den ska förbli på nuvarande nivå. Annars riskeras försörjningsberedskapen i landet. Man måste särskilt ta hänsyn till faktorer som säkerställer jordbrukarnas arbetshälsa. Jordbrukarna behöver konkreta åtgärder som hjälper dem att klara sig i dagens svåra ekonomiska läge. För att de ska orka med arbetet är det viktigt att det finns avbytarservice. Här vill utskottet särskilt påpeka att avbytarna nu i stor omfattning blivit anställda på deltid. Målet bör vara heltidsanställning, för då ökar intresset för arbete som avbytare och det blir lättare att organisera avbytarservicen ändamålsenligt.

Det är viktigt att en ökad andel ekologiskt producerad och närproducerad mat blir ett strategiskt mål för vår jordbrukspolitik med hänsyn till statsrådets principbeslut om utvecklingsprogrammet för ekobranschen, programmet för närmat och kriterierna för offentlig upphandling av livsmedels- och måltidstjänster.

Skogsbruk

Skogssektorn är en av de viktigaste stöttepelarna för vår ekonomi. År 2015 sysselsatte den direkt ungefär 42 000 personer. En femtedel av våra exportinkomster kom från skogsindustrin. Skogsklustret som helhet beräknas sysselsätta ca 200 000 personer.

Utskottet konstaterar att det skogspolitiska målet bör vara att säkra tillgången på inhemskt virke för att tillgodose såväl det snabbt växande behovet av virkesråvara den närmaste tiden som behovet på längre sikt. Ett tillräckligt utbud på virke och ett förtroende för tillgången på inhemska råvaror är en nyckelfråga när vi ser till träförädlingens omvärldsvillkor och expansionsmöjligheter framöver. Bioekonomi och ren teknik är en av regeringens strategiska prioriteringar. Utskottet ser det som nödvändigt att lagstiftningen och andra styrmedel stöder nya lösningar inom bioekonomin och främjar en hållbar användning av biomassor.

Ett mål i Nationella skogsstrategin 2025 är att utöka användningen av inhemskt virke. Regeringsprogrammet ställer som mål att öka virkesanvändningen med 15 miljoner kubikmeter per år. Skogsindustrin har startat ett flertal investeringsprojekt där byggandet pågår som bäst. En del är redan i produktionsdrift. De väntas leda till att virkesbehovet ökar med totalt nästan 10 miljoner kubikmeter per år. Virkesbehovet kommer att öka ytterligare om de planer inom skogsindustrin och energiindustrin som diskuterats i offentligheten realiseras i form av investeringsbeslut. I och med den ökade virkesanvändningen måste vi satsa på virkesproduktion för att ytterligare höja nivån på hållbar avverkning i framtiden.

Utskottet anser följaktligen att skogslagstiftningens mål för skogsvård absolut måste genomföras. Virkesproduktion är en exceptionellt långsiktig verksamhet där nyttan av investeringar i skogsvård och markberedning realiseras först årtionden senare. Det nuvarande tillståndet i plantbestånd och unga skogar kommer oundvikligen att märkas när det gäller vilka skogsresurser som kommer att kunna nyttjas i framtiden och i vilken utsträckning. För att stödet till vård av ungskog ska ha effekt måste det huvudsakligen riktas till vård av plantbestånden.

Utskottet ser det som mycket viktigt att skogsägarstrukturen lyfts till en nivå som möjliggör ett professionellt och aktivt skogsbruk. Det här målet bör också främjas vid försäljning av statlig

skogsegendom. Ett fungerande vägnät är en grundläggande förutsättning för virkesproduktionen. Vi måste ta hand om infrastrukturen på landsbygden.

Anslagen för skogsbruk i budgetpropositionen ökar med ungefär två miljoner euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2016. Tillskotten beror på att Kemerastödet ökar med en miljon euro samtidigt som spetsprojektsfinansieringen också ökar med en miljon euro.

Under momentet Främjande av naturresurs- och bioekonomi (30.40.22) föreslås 16,88 miljoner euro (anslaget för 2016 var 14,78 miljoner euro). Av anslaget ska 12 miljoner euro användas inom ramen för spetsprojektet för bioekonomi och ren teknik, varav 5 miljoner euro går till projektet Utveckling av skoglig information och elektroniska tjänster. Med hjälp av digitalisering och bättre nyttjande av skoglig information beräknas det finnas potential att spara 100 miljoner euro om året inom skogsbruket. Framtida skogliga data och elektroniska tjänster är en av elva prioriterade åtgärder i den nationella skogsstrategin 2025. Finlands skogscentral intar en central roll när det gäller att effektivisera utnyttjandet av uppgifterna om skogstillgångar. Det är angeläget att trygga resurser för att bygga upp nya e-tjänster.

Utskottet noterar att det föreslås 56,23 miljoner euro för finansiering av hållbart skogsbruk (Kemera), vilket är en miljon euro mer än i budgeten för 2016. Fullmakten för ändamålet ska vara 59 miljoner euro. Den är knapphändig och dimensionerad enligt ramen för de kommande årens anslag. Den nya lagen om finansiering av hållbart skogsbruk trädde i kraft den 1 juli 2015 (utgifter för finansieringsbeslut enligt den gamla lagen får ändå betalas fram till slutet av 2019).

Den nya lagen är planerad enligt en årlig anslagsnivå på 68 miljoner euro. Men de disponibla anslagen under perioden 2016—2019 är ungefär 12 miljoner euro lägre än planerat till följd av sparbetingen enligt regeringsprogrammet. Därför trädde en lag om ändring av stödsystemet i kraft den 18 april 2016. Syftet är att anpassa stödsystemet efter de disiponibla anslagen. Utskottet ser det som angeläget att anslagen sätts in där de får största möjliga effekt på skogsvården och virkestillgången, så att målen i de regionala skogsprogrammen kan nås. Det betyder att anslagen framför allt ska användas för tidig vård av plantbestånd och vård av ungskog. Även finansieringen av ombyggnad av skogsvägar är viktig för att främja bioekonomin.

Utskottet påpekar att problemet med det reformerade Kemerasystemet i nuläget inte är att anslagen är otillräckliga utan att systemet är administrativt komplicerat och därför fungerar dåligt i praktiken. Stödtagarna söker finansiella medel för vård av ungskog och tidig vård av plantbestånd upp till flera år innan de genomför arbetena. Bevillningsfullmakten binds delvis upp för de här projekten, medan stödtagaren får bestämma när arbetena ska genomföras (de bör vara genomförda före utgången av det andra kalenderåret efter det att finansieringsbeslutet fattades). Dessutom har ansökningarna till skogscentralen inte kommit via e-tjänster, utan alla finansieringsansökningar och anmälningar om verkställande (utbetalningsansökningar) måste sparas manuellt på skogscentralen. Utbetalningar enligt anmälningar om verkställande har därför inte kunnat göras i planerad omfattning. I september öppnades visserligen en elektronisk mottagning av anmälningar om verkställande via tjänsten MinSkog.fi.

Utskottet noterar att jord- och skogsbruksministeriet från och med den 10 oktober 2016 har återtagit det tidigare ansökningsförbudet i fråga om tidig vård av plantbestånd som ingår i Kemera-

stödet. För beslut som fattas i år finns en bevillningsfullmakt på ungefär 12 miljoner euro att använda. Det är viktigt att stödet särskilt dirigeras till projekt som genomförs i år så att sysselsättningen för skogsarbetarna säkerställs och att de medel som inte används i år kan användas nästa år. Arbetena kan inledas efter det att ansökan lämnats in. Från början av 2017 finns bevillningsfullmakten för det året att använda och då behöver man gå igenom eventuella ändringar i lagstiftningen (förordningen), så att budgetramarna räcker till för de beslut som fattas.

I handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (Metsoprogrammet) är de åtgärder som finansieras av jord- och skogsbruksministeriet inriktade på ekonomiskogar. Under moment 30.40.45 finns tre miljoner euro att använda. Av anslaget ska ungefär 2 miljoner euro användas för miljöstöd och ungefär 1 miljon för naturvårdsprojekt. Anslaget möjliggör åtgärder i ett område på ungefär 2 000 hektar. Metsoprogrammet har visat sig fungera i praktiken som ett av de viktigaste verktygen för att skydda mångfalden i skogarna. Utskottet anser att programmet bör få en fortsättning.

Särskilda insatser för företagsverksamhet på landsbygden

Ovan har utskottet lyft upp vissa särskilda frågor som gäller jordbruk och skogsbruk. I det här sammanhanget vill utskottet också ta upp vissa budgetrelaterade insatser som görs för att stärka landsbygdsnäringarna.

Syftet med propositionen med förslag till lagstiftning om ett företagaravdrag (RP 176/2016 rd) är att i linje med regeringsprogrammet införa incitament för att bedriva företagsverksamhet. Det rör sig om företag i form av enskilda näringsidkare, personbolag, jordbruk, skogsbruk och renskötsel. De ska vid beskattningen beviljas ett extra avdrag från det skattepliktiga resultatet av näringsverksamhet, när resultatet beskattas som inkomst för fysiska personer eller dödsbon. I propositionen med förslag till lagstiftning om skogsgåvoavdrag (RP 158/2016) föreslås inkomstskattelagen bli kompletterad med bestämmelser om ett skogsgåvoavdrag som beviljas för gåvoskatt som betalas med anledning av generationsväxling på skogsbrukslägenheter. Syftet är att främja generationsväxlingar på skogsbrukslägenheter, åstadkomma större skogsbrukslägenheter, främja företagsmässigt skogsbruk och öka virkesutbudet. I en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om skatt på arv och gåva samt av 47 § i inkomstskattelagen (RP 175/2016 rd) föreslås lagen om skatt på arv och gåva bli ändrad så att beskattningen lindras på alla nivåer i skatteskalorna. För att främja generationsväxlingar i företag och på gårdsbruksenheter ska skattelättnaderna till övervägande del gälla gåvoskatteskalan för skatteklass I.

Vägar

Det är en prioritet i planen för de offentliga finanserna att standarden på vägnätet höjs. Ett välfungerande väg- och bannät är av central betydelse såväl för bioekonomin som för all verksamhet på landsbygden, framhåller utskottet. Det är också en grundläggande förutsättning för virkesproduktionen och virkesförsörjningen. Det försämrade vägnätet, såsom brister i underhållet av vägar och broar, medför extra kostnader och försämrar på så sätt lönsamheten för bl.a. skogsbrukslägenheter. De enskilda vägarnas skick spelar en stor roll både för dem som bor vid dem och för landsbygdsnäringarna. Det är nödvändigt att se till att vägarna rustas upp och underhålls.

Finansiering av forskning och landsbygdsrådgivning

I fråga om Naturresursinstitutet minskar forskningsfinansieringen med 15,5 miljoner euro 2016–2017. Största delen av nedskärningen (14 miljoner euro) har överförts till anslagen för rådet för strategisk forskning vid Finlands Akademi och 1,5 miljoner euro har överförts till forsknings- och utredningsverksamhet som stöder statsrådets beslutsfattande. Syftet med ändringen i den finansiella strukturen var att de resurser som överförs från basfinansieringen av forskningsinstitut delvis ska återbetalas som inkomst i form av projektfinansiering av finansiella instrument. Men erfarenheterna av framstegen visar att Naturresursinstitutet hittills har finansierat nya instrument mångdubbelt mer än vad institutet fått in i finansiella resurser för instrumenten. Även ur bioekonomisk synvinkel anser utskottet att det måste finnas resurser för forskning på området.

Det är enligt utskottets åsikt viktigt att de ekonomiska regionerna med landsortskaraktär har tillgång till sådan heltäckande rådgivning som landsbygdsföretagen behöver och erbjuder en stabil kunskapsbas för landsbygdsutveckling. Rådgivningen får ökad betydelse på grund av de ovannämnda ekonomiska problemen på gårdarna. Tillgången till rådgivningstjänster bör säkras och utvecklas långsiktigt, både genom nationella och genom EU-medfinansierade insatser.

4H-verksamhet

Utskottet vill framhäva 4H-verksamhetens viktiga roll i fråga om att främja landsbygdens livskraft och attraktivitet genom att organisationen ordnar varierad fritidssysselsättning och serviceverksamhet, sysselsätter unga och ger dem möjlighet att pröva på företagsamhet i sin hemtrakt. Under moment 30.10.55 (Statsbidrag för 4H-verksamhet) föreslås ett minskat anslag jämfört med nivån för i år. Utskottet anser emellertid att det behövs ett adekvat anslag för 4H-verksamhet. Här betonar utskottet kraftfullt att riksdagen har förutsatt (RP 116/2008 rd — RSk 20/2008 rd) att regeringen beaktar att riksdagens anslagstillägg är av permanent karaktär och att de ska permanentas på en sådan nivå att riksdagen inte varje år är tvungen att åtgärda anslagen i samband med behandlingen av budgetpropositionen.

Fiskeri

Utskottet ser det som viktigt att öka konsumtionen av inhemsk fisk. Inhemsk fisk som fångas i kommersiellt syfte utgör numera bara omkring 6 procent av den totala fiskkonsumtionen. Fisken i detaljhandeln är allt oftare importerad. Systemet med rådgivning för kommersiella fiskare bör fortsatt värnas.

I havsområdena är sälskador ett stort problem för yrkesfisket och fiskodlingen. Utskottet anser därför att regleringen av det ökade sälbeståndet måste vara effektiv med hänsyn till ett hållbart sälbestånd och att det måste betalas ut ersättningar för sälskador. Det är också viktigt att främja det yrkesmässiga insjöfisket och underlätta marknadstillträdet för lokalt fångad fisk.

Det är möjligt att effektivt avlägsna fosfor från eutrofierade vatten med hjälp av effektivare yrkesmässigt karpfiske. Ambitionen bör vara att utöka det hållbara reduktionsfisket i havsområdet och i vissa eutrofierade insjöar och att förädla karpfisk till lokalt producerade fiskprodukter.

Dessutom bör karpfisken nyttiggöras som djurfoder bland annat genom att kyl- och fryskedjan och logistiken utvecklas.

Utskottet anser att det verkligen finns behov att genomföra regeringens spetsprojekt för vandrande och utrotningshotade fiskbestånd (Naturpolitik som bygger på förtroende och rättvisa, åtgärd 3). Projektet går ut på att försöka återställa vandringsfiskarnas fortplantningscykel i de viktigaste fiskeriekonomiska spetsobjekten i fiskvägsstrategin. I älvar underlättas fiskens vandring, den naturliga fortplantningen inom fiskbestånden och bevarandet av mångfalden. Utskottet anser att projektet skyndsamt bör genomföras i praktiken och framhåller att det krävs långsiktiga finansiella resurser framför allt för att återställa laxbeståndens livscykel.

Byaverksamhet och främjande av skärgårdens utveckling

Byaverksamheten har visat sig behövas i arbetet för att utveckla landsbygden inom hundratals utvecklingsprojekt och omfattande frivilligarbete. Skärgårdsdelegationen bidrar till insatserna för att utveckla skärgården, kustnära områden och vattenförvaltningsområden. Utskottet ser det som mycket viktigt att tillräckliga anslag avsätts för byaverksamhet och främjandet av skärgårdens utveckling.

Vattenhushållning

Utskottet påpekar att det inte finns anslag för vattentjänstprojekt i samhällen. Statligt stöd kan ändå vara av avgörande betydelse när regionala projekt ska startas. Det slopade statliga stödet är alltså en nackdel för den regionala utvecklingen av vattentjänsterna. Ett alternativ till regionala lösningar är lokala lösningar som på kort sikt kan vara billigare men över tid visar sig vara dyrare.

Viltskador

Enligt 9 § 2 mom. i viltskadelagen (105/2009) kan viltskador (orsakade av bl.a. stora rovdjur) ersättas bara inom ramen för statsbudgeten. För att ersättningar ska kunna betalas ut utan avbrott ska ett så stort anslag reserveras för ändamålet att det täcker in skadorna. Rovdjursstammarna behöver regleras på ett sätt som fungerar bra och leder till resultat för att skadorna orsakade av stora rovdjur ska minska. Det är också viktigt att snabbt betala ut ersättningar till dem som drabbas av skador.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 21.10.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jari Leppä cent
vice ordförande Reijo Hongisto saf
medlem Markku Eestilä saml
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Teuvo Hakkarainen saf
medlem Lasse Hautala cent
medlem Anne Kalmari cent
medlem Johanna Karimäki gröna
medlem Susanna Koski saml
medlem Kari Kulmala saf
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Mats Nylund sv
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Harry Wallin sd.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio
utskottsråd Carl Selenius.

AVVIKANDE MENING

Motivering

En tjänst som djurskyddsombudsman inrättades förra regeringsperioden på initiativ av SDP för att samordna den rikstäckande djurskyddspolitiken. Det var en visstidstjänst som upphörde vid utgången av 2015. Tjänsten finansierades med anslag inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde och kostnaderna var ungefär 100 000 euro per år.

Djurens rättigheter, produktionsdjurens välbefinnande, matens ursprung och intresset för husdjur som hobby ligger till grund för behovet av en självständig statlig myndighet som samordnar den samhälleliga agendan, debatten och politiken kring djurens rättigheter och samarbetet mellan olika aktörer i djurskyddsfrågor.

Regeringen har inte förlängt tjänsten som djurskyddsombudsman, som alltså ursprungligen inrättades på viss tid. Det var kortsiktigt att inte förlänga tjänsten i ett läge där arbetet hade kommit i gång på allvar och djurskyddsombudsmannen hade blivit mer känd. När djurskyddslagen totalrevideras måste vi undersöka möjligheterna att inrätta en myndighet som ska arbeta för djurens välbefinnande. För närvarande är djurskyddsombudsmannen administrativt sett en självständig myndighet inom jord- och skogsbruksministeriet och uppgiften är att förbättra djurens välbefinnande på generell nivå i vårt samhälle. Finland har varit ett progressivt land i det här avseendet; det finns inte många andra länder som har en djurskyddsombudsman.

Vi undertecknade är oroade över regeringens djurskyddspolitik. Totalreformen av djurskyddslagen har dragit ut på tiden och övrig lagstiftning om bättre djurhållning kämpar i motvind. Skrivningarna i regeringsprogrammet väcker frågan hur ambitiös djurskyddslagen kan bli om jordbruksproducenternas kostnader inte får stiga under regeringsperioden. Finland behöver en djurskyddsombudsman som samordnar den rikstäckande djurskyddspolitiken och en ambitiös djurskyddslag som svarar mot medborgarnas uppfattning av god behandling av både husdjur och produktionsdjur.

Avvikande mening

Vi anser

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors 21.10.2016

Harry Wallin sd
Tytti Tuppurainen sd
Jari Myllykoski vänst
Johanna Karimäki gröna